

DELIMITĂRI ȘI CORELAȚII ÎNTRE REGLEMENTAREA INFRAȚIUNILOR DE CORUPȚIE PREVĂZUTE ÎN NOUL COD PENAL ȘI CEA CUPRINSĂ ÎN LEGEA NR. 78/2000 PRIVIND PREVENIREA, DESCOPERIREA ȘI SANȚIONAREA FAPTELOR DE CORUPȚIE. UNELE APRECIERI CONSTITUTIONALE

**Silviu Gabriel BARBU (conf.univ.dr. la Universitatea Transilvania Brașov
Facultatea de Drept, judecător detașat la MAE, însărcinat cu afaceri - Ambasada
României la Harare)**

Vasile COMAN (judecător – Judecătoria Pucioasa)

**Adelina Maria CIOBANU (consilier juridic, consilier superior DLAF Guvernul
României)**

ABSTRACT: Lucrarea urmărește să facă o analiză comparativă între infracțiunile propriu zis de corupție prevăzute în Codul penal și reglementarea similară cuprinsă în Legea specială nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu accent inclusiv pe aspecte de practică a instanțelor naționale și a Curții Constituționale a României.

Corupția are implicații în toate arterele structurii statale, influențează evoluția firească a lucrurilor și, în esență, semnifică folosirea abuzivă în avantaj propriu a puterii, prin intermediul avantajelor patrimoniale sau nepatrimoniale către sau de către persoanele care sunt investite cu autoritatea de a lua decizii cu implicații sociale, economice sau juridice în privința altor persoane.

În calitatea sa de subiect înzestrat cu autoritatea de a trage la răspundere penală persoanele care comit astfel de fapte, statul, prin intermediul organelor sale specializate, trebuie să aibă o reacție promptă, profesionistă și eficientă împotriva acestui fenomen și în apărarea valorii sociale a integrității, în toate cazurile însă cu respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanelor implicate în proces.

Curtea Constituțională a creionat mai aproape de cerințele legii fundamentale unele norme cuprinse în legislația care face obiectul prezentei analize. Unele decizii sunt trecute în revistă pe scurt în studiul de față.

CUVINTE CHEIE: Curte constituțională, constituționalitate, corupție, lege, infracțiune, organe judiciare, integritate

I. Introducere. Corupția se află în topul amenințărilor pentru supremația dreptului, a echității sociale și a justiției în orice stat, cu multiple forme practice de manifestare, și în esență semnifică folosirea abuzivă și în avantaj personal a puterii. După natura puterii exercitate de către făptuitor, se distinge între corupția politică, economică, socială, etc.

Un act de corupție este de cele mai multe ori – dar nu în mod necesar – un act ilegal, deoarece are ca premisă încălcarea normelor morale și legale care guvernează exercitarea unei funcții publice. În viața de zi cu zi, pot fi însă întâlnite situații aflate la limita între legal și ilegal - zone „gri”, determinând apariția unor soluții divergente în practica organelor judiciare, pe fondul reglementării insuficiente a elementelor constitutive ale infracțiunilor vizând corupția, mai ales în privința laturii obiective a acestora. Toate formele

de corupție au la bază, în general, o nevoie a celui care efectuează actul de corupere sau a celui care se lasă corupt, nevoie ce se dorește a fi satisfăcută pe căi mai rapide sau cu eludarea efectivă a etapelor și condițiilor acceptate de o anumită comunitate pentru toți cei care fac parte din aceasta.

Potrivit statisticilor și studiilor efectuate de Transparency International, corupția este un fenomen răspândit la nivel global, ce rămâne localizat – inclusiv la nivelul anului 2015 – în principal în sectorul public³³, erodând principiile unei administrații eficiente și având efecte devastatoare asupra economiei de piață și a nivelului de sărăcie. Cele mai semnificative acte de corupție constă, în principal, în transferul ilicit de bunuri din patrimoniul public în patrimoniul privat, transfer realizat de regulă cu complicitatea unor funcționari publici.

Reprezentând o problemă socială complexă, ales cărei modalități de manifestare, consecințe sociale și căi de soluționare interesează atât opinia publică cât și sistemul instituționalizat al controlului social, corupția este concepută de segmentele sociale oneste ca fiind un fenomen deosebit de periculos, capabil să submineze structurile de putere, realizarea eficientă a reformei economice, creșterea nivelului de trai al populației și edificarea statului de drept³⁴.

Conștiente de riscurile și consecințele deosebit de grave pe care le generează corupția asupra dezvoltării social-economice generale și regionale, statele lumii, individual sau împreună, încearcă să identifice cele mai eficiente mijloace de prevenire și combatere, în primul rând în plan legislativ. Reușita luptei contra corupției depinde însă, inevitabil, de voința politică de a reforma.

În România, cadrul legal oferă mijloace administrative, dar și penale, care pot fi utilizate eficient în prevenirea și combaterea corupției. În cadrul legislativ intern, cele mai importante acte normative care reglementează faptele de corupție sunt reprezentate de Codul penal și Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție³⁵, legea specială cadru în această materie.

II. Delimitări și corelații în reglementarea internă a infracțiunilor de corupție. În urma reorganizării parțiale a legislației penale începând cu intrarea recentă în vigoare a noului Cod penal al României³⁶, se poate constata că art. 289 - 292 C.pen. incriminează - în oglindă - infracțiunile propriu zis *de corupție* – pentru prima dată sub această denumire, anume luarea de mită (art. 289) și darea de mită (art. 290), respectiv traficul de influență (art. 291) și cumpărarea de influență (art. 292), cu aplicare particulară în cazul membrilor instanțelor de arbitraj (art. 293) și funcționarilor străini (art. 294), sau în legătură cu aceste două categorii de subiecți.

Structura infracțiunilor de corupție cuprinsă în noul Cod penal, a avut în vedere analiza legislației statelor europene, dar și cele mai importante instrumente internaționale în materie: Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 inauarie 1999, ratificată de România prin Legea nr. 27/2002³⁷, Protocolul Adițional la Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, ratificat de România prin Legea nr. 260/2004³⁸, Decizia-cadru nr. 2003/568/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind combaterea corupției în sectorul privat³⁹.

Reglementarea infracțiunilor de corupție cuprinsă în noul Cod penal este net superioară celei cuprinse în vechiul Cod Penal, care includea infracțiunile de corupție în capitolul I „Infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul”, din Titlul VI privind „Infracțiuni care aduc atingere unor activități de interes

³³A se vedea, index-ul de percepție a corupției pentru anul 2015, la nivel mondial, pe <http://www.transparency.org/cpi2015>. În cadrul studiului se subliniază faptul că, corupția și conflictul merg mână în mână, constatare ce explică de ce acest din urmă fenomen este prezent, în mod constant, la nivel intern și internațional.

³⁴A se vedea, A. Boroi, M. Gorunescu, I. A. Barbu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția a 5-a, rev., Editura C.H. Beck, București, 2011, p. 431.

³⁵ Publicată în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009.

³⁶ Legea nr. 286/2009, privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial nr. 510 din 24 iulie 2009, și intrată în vigoare în data de 1 februarie 2014.

³⁷ Publicată în Monitorul Oficial nr. 65 din 30 ianuarie 2002.

³⁸ Publicată în Monitorul Oficial nr. 612 din 7 iulie 2004.

³⁹ Publicată în J.O.U.E., Seria L, nr. 192 din 31 iulie 2003.

public sau altor activități reglementate de lege”. În cadrul acestui titlu erau reglementate infracțiunile de luare de mită (art. 254), dare de mită (art. 255), primirea de foloase necuvenite (art. 256), traficul de influență (art. 257), respectiv fapte săvârșite de alți funcționari (art. 258), infracțiuni care, în lipsa unei denumiri exprese în cod, în doctrină și în practica judiciară erau considerate infracțiuni „de corupție.

Spre deosebire de Codul penal în vigoare care, în materia analizată, reglementează exclusiv infracțiuni de corupție, în art. 5 din Legea specială nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, - legea penală cadru în materie de corupție⁴⁰ -, sunt reglementate trei categorii de infracțiuni privind corupția, prevăzându-se că „(1) În înțelesul prezentei legi, sunt infracțiuni *de corupție* infracțiunile prevăzute la art. 289-292 din Codul penal, inclusiv atunci când acestea sunt comise de persoanele prevăzute la art. 308 din Codul penal. (2) În înțelesul prezentei legi, sunt infracțiuni *asimilate infracțiunilor de corupție* infracțiunile prevăzute la art. 10-13. (3) Dispozițiile prezentei legi sunt aplicabile și infracțiunilor *împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene* prevăzute la art. 18¹-18⁵, prin sancționarea cărora se asigură protecția fondurilor și a resurselor Uniunii Europene”. De remarcat, că prin art. 79 pct. 10 din Legea nr. 187/2012⁴¹ pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, au fost abrogate art. 17 și 18 din Legea nr. 78/2000, care incriminau încă o categorie de infracțiuni, respectiv infracțiuni în legătură directă cu infracțiunile de corupție.

În analiza raportului dintre incriminarea infracțiunilor de corupție cuprinse în Codul penal și cea cuprinsă în Legea specială, observăm mai întâi că în art. 6 și 7 din Legea nr. 78/2000 sunt în prezent incriminate două infracțiuni de corupție, prima dintre acestea preluând practic în conținutul său constitutiv sancțiunea penală și latura obiectivă și subiectivă a infracțiunilor de corupție din Codul Penal, la care se adaugă calitatea specială a subiectului activ stabilită în art. 1 din Lege, iar cea cuprinsă în art. 7 sancționează faptele de luare de mită și trafic de influență săvârșite de anumite persoane prevăzute expres în cuprinsul normei.

A. Articolul 6 din Legea nr. 78/2000, astfel cum a fost modificat prin art. 79 pct. 2 din Legea nr. 187/2012, printr-o normă de trimitere prevede că „*Infracțiunile de luare de mită, prevăzută la art. 289 din Codul penal, dare de mită, prevăzută la art. 290 din Codul penal, trafic de influență, prevăzută la art. 291 din Codul penal, și cumpărare de influență, prevăzută la art. 292 din Codul penal, se pedepsesc potrivit prevederilor acelor texte de lege. Dispozițiile art. 308 din Codul penal se aplică în mod corespunzător*”. În plus, pentru ca o infracțiune dintre cele patru arătate limitativ să intre sub incidența acestui text de lege, este cumulativ necesar ca participantul la infracțiune să fie o persoană care exercită atribuții sau funcții dintre cele prevăzute expres în art. 1 din Legea nr. 78/2000, respectiv: a) care exercită o funcție publică, indiferent de modul în care au fost investite, în cadrul autorităților publice sau instituțiilor publice; b) care îndeplinesc, permanent sau temporar, potrivit legii, o funcție sau o însărcinare, în măsura în care participa la luarea deciziilor sau le pot influența, în cadrul serviciilor publice, regiilor autonome, societăților comerciale, companiilor naționale, societăților naționale, unităților cooperatiste sau al altor agenți economici; c) care exercită atribuții de control, potrivit legii; d) care acordă asistență specializată unităților prevăzute la lit. a) și b), în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența; e) care, indiferent de calitatea lor, realizează, controlează sau acordă asistență specializată, în măsura în care participă la luarea deciziilor sau le pot influența, cu privire la: operațiuni care antrenează circulația de capital, operațiuni de bancă, de schimb valutar sau de credit, operațiuni de plasament, în burse, în asigurări, în plasament mutual ori privitor la conturile bancare și cele asimilate acestora, tranzacții comerciale interne și internaționale; f) care dețin o funcție de conducere într-un partid sau într-o formațiune politică, într-un sindicat, într-o organizație patronală

⁴⁰ Această calificare a Legii nr. 78/2000 a fost făcută expres de Înalta Curte în jurisprudența sa, a se vedea Decizia nr. 328 din 20 ianuarie 2004 (dosar nr. 5288/2004), citată în Dorin Ciucan, *Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție. Comentarii și jurisprudență*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul juridic, București, 2015, p. 144.

⁴¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 757 din 12 noiembrie 2012.

ori într-o asociație fără scop lucrativ sau fundație; g) alte persoane fizice decât cele prevăzute la lit. a)-f), în condițiile prevăzute de lege.

După cum se poate observa, analiza acestei infracțiuni este în mod necesar legată de analiza separată a fiecăreia dintre cele patru infracțiuni de corupție cuprinse în text și reglementate în Codul penal, context în care este necesară o sinteză a principalelor modificări legislative aduse de noua legislație penală, cu accent pe delimitările și aspectele comune ale celor două acte normative.

Astfel, în ceea ce privește infracțiunea de *luare de mită*, aceasta este definită în art. 289 C.pen., ca fiind „fapta funcționarului public care, direct ori indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta”, spre deosebire de reglementarea anterioară (art. 254 C.pen. anterior) care definea infracțiunea prin raportare la scop [„(...) în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzi îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri”]. Forma propusă în noul Cod penal este mai largă, acoperind toate situațiile în care o persoană ia mită, iar pentru consumarea infracțiunii nu mai prezintă relevanță penală elementul „timp” - momentul când se dă mita, atâta timp fapta are loc în legătură cu îndeplinirea, neîndeplinirea, urgentarea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu ale funcționarului sau în legătură cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri⁴². Modificarea s-a realizat pentru a permite renunțarea la distincția anterioară efectuată de legiuitor dintre luarea de mită și primirea de foloase necuvenite (art. 256 C.pen. anterior), distincție care crea dificultăți în plan probator atunci când înțelegerea a avut loc înainte de efectuarea actului de către funcționar, dar bunurile s-au remis ulterior. Cu alte cuvinte, art. 289 C.pen. conține reglementarea cuprinsă în art. 254 C.pen. anterior (luarea de mită) și cea existentă în art. 256 C.pen. anterior (primirea de foloase necuvenite), nefiind vorba deci despre dezincriminarea acestei din urmă infracțiuni.

Pe de altă parte, pentru previzibilitatea normei, apreciem că în mod inspirat în noul text legiuitorul introduce, ca variantă a infracțiunii, și săvârșirea faptei în legătură cu „urgentarea îndeplinirii unui act” ce intră în îndatoririle de serviciu ale funcționarului, modalitate neincrimată în prezent⁴³, iar fapta săvârșită de un funcționar cu atribuții de control (cuprinsă în art. 254 alin. 2 C.pen.) nu mai este incriminată distinct.

În același timp, elementul material al formei tip a infracțiunii, astfel cum este reglementată în alin. 1 al art.289 din C.pen., se deosebește de vechea reglementare prin excluderea incriminării faptei în varianta „nerespingerii promisiunii”. Cu toate acestea, persoana căreia i se oferă folosul va comite infracțiunea de luare de mită dacă acceptarea este tacită, deoarece textul sancționează orice fel de acceptare a unei sume de bani sau de alte foloase, expresă sau tacită.

Cu privire la forma tip a infracțiunii reglementată de art. 289 alin. 1 C.pen., mai trebuie adăugat că noua formă a textului prevede expres că primirea folosului necuvenit se poate face și în beneficiul unei alte persoane decât funcționarul mituit - „primește (...) pentru sine sau pentru altul” - ipoteză care nu era explicit reglementată în legea anterioară.

Referitor la varianta asimilată a infracțiunii din art. 289 alin. 2 C.pen., observăm că este pedepsită luarea de mită când este săvârșită de către un *funcționar asimilat funcționarului public*, definit în art. 175

⁴²A se vedea, V. Dobrinou, M. Gorunescu, M. A Hotca ș.a., *Noul Cod penal comentat. Partea Specială*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 491.

⁴³Această nouă motivație a actului de executare, respectiv „urgentarea” îndeplinirii unei obligații de serviciu a funcționarului, a fost considerată criticabilă deoarece este inutilă, cât timp, din punct de vedere logic, urgentarea înseamnă și presupune îndeplinirea unei atribuții de serviciu, motivație cuprinsă atât în vechea reglementare cât și în actuala reglementare. În acest sens, S. Bogdan, D.A. Doris, G. Zlati, *Noul Cod penal. Partea specială. Analize, explicații, comentarii.*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 416.

alin. 2 C.pen. drept persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului sau supravecherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public. În acest caz, fapta este infracțiune însă numai dacă este săvârșită în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri. Alin. 2 al art.289 din C.pen. reduce astfel sfera modalităților în care fapta săvârșită de una dintre persoanele prevăzute în art.175 alin. 2 este incriminată, nemaifiind prevăzută modalitatea comiterii acesteia în legătură cu îndeplinirea și cu urgentarea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu. În doctrină s-a arătat că rațiunea ar fi aceea că, persoanele prevăzute în art.175 alin.2 C.pen. (de pildă, notarul public sau executorul judecătoresc), datorită însuși statutului lor special, pot percepe un cost suplimentar pentru efectuarea unui act ce intră în atribuțiile lor de serviciu în regim de urgență, fără ca prin aceasta să perturbe încrederea în exercitarea cu onestitate a atribuțiilor de serviciu de către funcționarul public respectiv și tot astfel, în schimbul unei contraprestații (onorariu etc.) care nu ar putea primi relevanță penală, își pun cunoștințele, experiența, aptitudinile etc. la dispoziția celui care apelează la serviciile lor⁴⁴. Înalta Curte a inclus, în această categorie a funcționarului public asimilat, și expertul tehnic judiciar deoarece întocmirea expertizelor în vederea aflării adevărului și soluționării cauzelor aflate pe rolul organelor judiciare, este un serviciu de interes public pentru care a fost investit de o autoritate publică – Ministerul Justiției⁴⁵.

De asemenea, art. 308 C.pen. reglementează o variantă atenuată a infracțiunii, deoarece sancționează mai puțin sever (limitele speciale de pedeapsă sunt reduse cu o treime) luarea de mită, dacă este săvârșită de o altă persoană decât funcționarii de la art. 175 C.pen., respectiv de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. 2 C.pen., ori în cadrul oricărei persoane juridice. Precizăm însă că prin Decizia Curții Constituționale nr. 603 din 6 octombrie 2015⁴⁶, a fost admisă excepția de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 308 alin. 1 C.pen., constatându-se că sintagma „ori în cadrul oricărei persoane juridice” cu raportare la art. 301 din Codul penal, este neconstituțională, deoarece incriminarea conflictului de interese în mediul privat reprezintă o încălcare nejustificată a libertății economice și a dreptului la muncă al persoanelor care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în cadrul oricărei persoane juridice, drepturi fundamentale prevăzute la art.41 alin. 1 și art. 45 din Constituție.

În activitatea de adaptare a pedepselor pentru infracțiunile incriminate în legislația specială potrivit logicii sancționatorii a noului Cod penal, legiuitorul a redus limita maximă a pedepsei pentru forma tip a infracțiunii, de la 15 ani la 10 ani, iar pedeapsa complementară ce poate fi aplicată – pe o durată de maxim 5 ani conform art. 66 alin. 1 teza I C.pen., este doar aceea a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică ori de a exercita profesia sau activitatea în executarea căreia a săvârșit fapta, iar nu oricare dintre pedepsele complementare prevăzute de art. 66 alin. 1 C.pen.

În noua reglementare a infracțiunii de luare de mită, prin Legea nr. 187/2012 de punere în aplicare a noului Cod penal, s-a renunțat la o parte din variantele agravate prevăzute în reglementarea anterioară în Legea nr. 78/2000, iar altele au fost reformulate în cuprinsul legii sau transpuse în Codul penal. Astfel, concomitent cu abrogarea dispozițiilor similare din art. 8¹ și 8² din legea specială, fapta de luare de mită comisă de către funcționarii străini a fost reglementată în art. 294 C.pen., text care extinde aplicarea infracțiunii și cu privire la o altă categorie de persoane, respectiv jurații din cadrul unei instanțe străine. Au fost abrogate și dispozițiile art. 9 din Legea nr. 78/2000, care incriminau faptele de corupție reglementate de această lege, săvârșite în interesul unei organizații, asociații sau grupări criminale ori al unuia dintre membrii

⁴⁴A se vedea, V. Dobrinou, M. Gorunescu, M. A Hotca ș.a., *op. cit.*, p. 492.

⁴⁵A se vedea I.C.C.J., Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Decizia nr. 20/2014, dosar nr. 22/1/2014/HP/P (www.scj.ro), publicată în Monitorul Oficial nr. 766 din 22 octombrie 2014.

⁴⁶Publicată în Monitorul Oficial nr. 845 din 13 noiembrie 2015.

acesteia sau pentru a influența negocierile tranzacțiilor comerciale internaționale ori schimburile sau investițiile internaționale.

Infrațiunea de *dare de mită* este reglementată de art. 290 C.pen. într-o variantă aproape identică cu cea cuprinsă în Codul penal anterior, prevăzându-se în alin. 1 că „promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în condițiile arătate în art. 289, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani”. Datorită faptului că acțiunile incriminate se raportează la condițiile de săvârșire a infracțiunii de luare de mită, elementele de modificare prezentate anterior sunt în principiu valabile și în analiza comparativă a dării de mită, cu următoarele observații suplimentare în cazul infracțiunii analizate. Toodată, ca o consecință a eliminării criteriului „timp” din conținutul infracțiunii, noua reglementare incriminează și fapta celui care oferă un folos funcționarului public după îndeplinirea actului, în semn de mulțumire pentru activitatea desfășurată, faptă care în reglementarea anterioară nu era incriminată; ca și în cazul luării de mită, legiuitorul prevede corelativ și explicit că darea folosului necuvenit se poate face și în beneficiul unei alte persoane decât funcționarul mituit, ipoteză care nu era explicit reglementată în Codul penal anterior.

O modificare față de veche reglementare survine și în ce privește prevederea referitoare la restituirea foloaselor în cazul în care mituitorul denunță fapta. Dacă în vechiul Cod foloasele erau restituite în cazul denunțului faptei, indiferent de momentul în care erau date, în art. 290 alin. 4 C.pen. se prevede faptul că, banii, valorile sau orice alte bunuri date se restituie persoanei care le-a dat, dacă acestea au fost date după efectuarea denunțului. Dacă bunurile au fost date anterior denunțului, denunțatorul beneficiază de cauza de nepedepsire, dar nu și de prevederea privind restituirea foloaselor, care se vor confisca în acest din urmă caz⁴⁷.

Cu privire la infracțiunea de *trafic de influență*, actuala reglementare cuprinsă în art. 291 alin. 1 C.pen. reușește să se coreleze cu infracțiunea de luare de mită în privința comportamentului funcționarului public în legătură cu exercitarea atribuțiilor acestuia, fiind lărgită expres sfera promisiunii traficantului de influență: să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri. Spre deosebire de veche reglementare, noul Cod aduce o modificare importantă sub aspectul conținutului constitutiv al infracțiunii, prin adăugarea unei noi condiții de tipicitate. Astfel, în noua reglementare, fapta va fi tipică dacă traficantul are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar public și *promite că îl va determina pe funcționarul public* să aibă conduita solicitată de cumpărătorul de influență, corelându-se astfel cu motivația similară existentă deja în conținutul infracțiunii de cumpărare de influență. S-a considerat că această reformulare a laturii obiective are legătură cu experiența recentă a sistemului judiciar român în sensul că orice pretindere de influență, chiar și fără a avea aparență minimală a unui act real de corupție, a fost calificată ca fiind trafic de influență. Calificând traficul de influență ca un act pregătit al unei fapte „propriu zise” de corupție, aceiași autori arată că prin această modificare, legiuitorul a dorit să sublinieze că doar actul de pregătire care se apropie suficient de mult de lezarea valorii sociale trebuie sancționat penal⁴⁸.

A altă modificare constă în aceea că și în cazul traficului de influență, s-a renunțat la varianta agravată cuprinsă în art. 9 din Legea nr. 78/2000, iar regimul sancționator este mai blând în noua reglementare, care, de altfel, sancționează toate infracțiunile de corupție (cu excepția luării de mită) între aceleași limite speciale ale pedepsei principale: închisoarea de la 2 la 7 ani. În plus, sancțiunea se diferențiază în funcție de calitatea persoanei a cărei influență se trafică: funcționar public sau asimilat acestuia, sau o persoană de la art. 308 C.pen.

În ce privește infracțiunea de *cumpărare de influență*, aceasta este incriminată pentru prima dată în Codul penal, în art. 292 alin. 1 C.pen., care prevede că „promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, pentru sine sau pentru altul, direct ori indirect, unei persoane care are influență sau lasă să se creadă

⁴⁷Pe larg, cu privire la particularitățile confiscării în cazul infracțiunilor de corupție, a se vedea Gina Negruț, *Măsura confiscării în cazul infracțiunilor de corupție*, Editura Universul juridic, București, 2014.

⁴⁸S. Bogdan, D.A. Doris, G. Zlati, *op. cit.*, p. 417.

că are influență asupra unui funcționar public, pentru a-l determina pe acesta să îndeplinească, să nu îndeplinească, să urgenteze ori să întârzie îndeplinirea unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau să îndeplinească un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi”. Pentru a evita paralelismul în reglementare, infracțiunea de cumpărare de influență a fost în mod inspirat mutată de către legiuitor în Partea specială a noului Cod penal, într-o variantă de incriminare asemănătoare celei din reglementarea precedentă, cu elementele de diferențiere arătate cu ocazia analizei infracțiunilor de luare de mită, dare de mită și trafic de influență. Infracțiunea de cumpărare de influență era reglementată anterior în art. 6 ind. 1 din Legea nr. 78/2000, care prevedea că „Promisiunea, oferirea sau darea de bani, de daruri ori alte foloase, direct sau indirect, unei persoane care are influența sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar, pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani”, text care a fost abrogat prin art. 79 pct. 3 din Legea nr. 187/2012 de punere în aplicare a noului Cod penal.

Prin transpunerea infracțiunii de cumpărare de influență acolo unde îi era locul, respectiv în noul Cod penal, vor fi înlăturate inechitățile în materia confiscării existente în reglementarea specială anterioară, iar Decizia nr. 59/2007 dată de Înalta Curte într-un recurs în interesul legii cu privire la sfera de aplicare a prevederilor art. 6¹ alin. 4 din Legea nr. 78/2000, nu va mai fi de actualitate. Astfel, sub aspectul confiscării speciale a bunurilor oferite pentru a cumpăra influența, în cazul denunțării faptei înainte de sesizarea organelor judiciare, se vor aplica în mod unitar prevederile art. 292 alin. 2 și 3 C.pen., în sensul că va opera cauza de nepedepsire a făptuitorului⁴⁹, dar banii, valorile sau alte bunuri vor fi restituite persoanei care le-a dat numai în situația în care acestea au fost date după efectuarea denunțului către organele de urmărire penală.

În ce privește infracțiunea de *luare de mită*, respectiv *dare de mită săvârșite de către membrii instanțelor de arbitraj sau în legătură cu aceștia*, aceasta este incriminată în **art. 293 C.pen.**, care prevede că „dispozițiile art. 289 și art. 290 se aplică în mod corespunzător și persoanelor care, pe baza unui acord de arbitraj, sunt chemate să pronunțe o hotărâre cu privire la un litigiu ce le este dat spre soluționare de către părțile la acest acord, indiferent dacă procedura arbitrală se desfășoară în baza legii române ori în baza unei alte legi”. Din formularea textului de lege, rezultă că legiuitorul a înțeles să lase înafara incriminării infracțiunile de trafic și cumpărare de influență cu privire la aceste persoane. Textul art. 293 C.pen. nu este un text propriu zis de incriminare, ci doar un text care extinde aplicarea infracțiunilor de luare și dare de mită și în cazul persoanelor implicate în soluționarea litigiilor pe cale de arbitraj intern sau internațional.

Faptele de luare și dare de mită săvârșite de către un membru al unei instanțe de arbitraj sau în legătură cu acesta, nu erau incriminate în Codul penal anterior, aceste prevederi fiind introduse ca urmare a ratificării de către România prin Legea nr. 260/2004⁵⁰, a Protocolului adițional la Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, adoptată la Strassbourg la 15 mai 2003.

O precizare suplimentară cu privire la această infracțiune a fost adusă prin art. 243 din Legea nr. 187/2012 de punere în aplicare a noului Cod penal, prevăzându-se că dispozițiile art. 293 din Codul penal se aplică indiferent dacă membrii instanțelor de arbitraj sunt români sau străini.

B. Art. 7 din Legea nr. 78/2000 reglementează o formă agravantă comună a infracțiunilor de dare de mită și trafic prevăzând că „*faptele de luare de mită și trafic de influență săvârșite de o persoană care: a) exercită o funcție de demnitate publică; b) este judecător sau procuror; c) este organ de cercetare penală sau are atribuții de constatare ori de sancționare a contravențiilor; d) este una dintre persoanele prevăzute la art. 293 din Codul penal, se sancționează cu pedeapsa prevăzută la art. 289 sau 291 din Codul penal, ale*

⁴⁹În vederea încurajării denunțării faptelor de corupție, prin art. 19 din O.U.G. nr. 43 din 4 aprilie 2002 privind Direcția Națională Anticorupție, a fost reglementată o cauză specială de reducere pedepsei, în sensul că „persoana care a comis una dintre infracțiunile atribuite prin prezenta ordonanță de urgență în competența Direcției Naționale Anticorupție, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de *reducerea la jumătate a limitelor pedepsei* prevăzute de lege”.

⁵⁰Publicată în Monitorul Oficial nr. 612 din 7 iulie 2004.

cărei limite se majorează cu o treime”. Este cea de-a doua infracțiune de corupție reglementată de această lege, iar scopul acestei incriminări are în vedere faptul că datorită atribuțiilor specifice privind înfăptuirea justiției ori poziției acestora în cadrul autorităților statului, faptele săvârșite de aceste categorii de persoane prezintă un pericol social sporit în raport de faptele săvârșite de alte categorii de funcționari publici. Tocmai de aceea, această variantă agravată a fost reformulată și extinsă prin Legea nr. 187/2012, în vechea reglementare prevăzându-se că fapta de luare de mită se pedepsește dacă a fost săvârșită de o persoană care, potrivit legii, are atribuții de constatare sau de sancționare a contravențiilor ori de constatare, urmărire sau judecare a infracțiunilor⁵¹.

Deși textul nu prevede expres pedeapsa complementară a interzicerii unor drepturi, instanța de judecată o poate aplica în condițiile art. 67 alin. 1 C.pen., respectiv dacă pedeapsa principală stabilită este închisoarea sau amenda și instanța constată că, față de natura și gravitatea infracțiunii, împrejurările cauzei și persoana infractorului, această pedeapsă este necesară.

În ce privește subiectul activ al acestei infracțiuni, dacă în cazul persoanelor de la lit. b) și c) ale art. 7 textul este clar, se impune o precizare referitor la persoana care exercită o funcție de demnitate publică, noțiune folosită și în art. 175 lit. b) teza I C.pen. În acest sens, în art. 16 alin. 3 din Constituția României se prevede că funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliu în țară. În lipsa însă a unei reglementări cadru a acestei categorii de persoane care ocupă sau dețin demnități publice, în doctrină⁵², s-a arătat că această categorie profesională ar trebui analizată prin raportare la dispozițiile Legii nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice⁵³. În sensul acestui act normativ, prin „funcție de demnitate publică” se înțelege acea funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, prin alegeri organizate sau indirect, prin numire, în condițiile legii. În literatura de specialitate se distinge între funcții de demnitate publică alese conform prevederilor Constituției, funcții de demnitate publică numite potrivit legii, funcții de demnitate publică alese din cadrul organelor autorității publice locale, respectiv funcții asimilate funcțiilor de demnitate publică⁵⁴.

Prin funcție publică „de orice natură”, în accepțiunea art. 175 alin. 1 lit. b) teza a II-a C.pen., trebuie înțeles orice funcție publică, exercitată în condițiile legii, în serviciul organelor administrației publice centrale de specialitate (ministere, inspectorate, etc.), a organelor administrației publice locale (autorități comunale, județene, prefectură, etc), precum și în alte instituții publice sau persoane juridice de drept public⁵⁵. În această categorie este inclus și personalul auxiliar - de specialitate sau nu, care își desfășoară activitatea în cadrul unei entități dintre cele menționate (de pildă, personalul auxiliar de specialitate din justiție, personalul militar, polițiștii, funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare). În context, menționăm că prin Decizia nr. 26/2014⁵⁶ a completului de dezlegare chestiuni de drept, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că medicul angajat cu contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate are calitatea de funcționar public în accepțiunea dispozițiilor art. 175 alin. 1 lit. b) teza a II-a C.pen.

⁵¹În doctrină s-a arătat că, din motive de consecvență și coerență în reglementare, această formă agravată putea și trebuia inclusă în noul Cod penal, ca aliniat distinct al art. 289 C.pen. S-a considerat că este cel puțin nepractic ca fapta în forma de bază să fie incriminată în Codul penal, unde are o vizibilitate maximă, iar o formă agravată să fie creată într-o lege specială. Se pare că tradiția anterioară noului Cod penal, a unui sistem „paralel” de sancționare a infracțiunilor de corupție (Cod penal – Lege nr. 78/2000), nu a putut fi în întregime abandonată. A se vedea, S. Bogdan, D.A. Doris, G. Zlati, *op. cit.*, p. 417.

⁵²A se vedea, C. Duvac, *Conceptul de funcționar public în lumina noului Cod penal*, în revista Dreptul nr. 1/2011, pp. 104-105.

⁵³Publicată în Monitorul Oficial nr. 877 din 28 decembrie 2010.

⁵⁴Pe larg a se vedea, V. Dobrinoiu, M. Gorunescu, M. A Hotca și alții, *Noul Cod penal comentat. Partea Generală*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 800-801.

⁵⁵A se vedea, C. Duvac, *op. cit.*, p. 109.

⁵⁶Publicată în Monitorul Oficial, nr. 24 din 13 ianuarie 2015.

Totodată, Curtea Constituțională a stabilit că sfera noțiunii de funcționar public din dreptul penal nu este echivalentă cu cea de funcționar din dreptul administrativ. Potrivit legii penale, noțiunile de funcționar public și de funcționar au un înțeles mai larg decât acela din dreptul administrativ, datorită atât caracterului relațiilor sociale apărute prin incriminarea unor fapte socialmente periculoase, cât și faptului că exigențe de apărare a avutului și de promovare a intereselor colectivității impun o cât mai bună ocrotire prin mijloacele dreptului penal⁵⁷.

Curtea Constituțională a avut prilejul de a se pronunța de mai multe ori prin intermediul excepției de neconstituționalitate asupra dispozițiilor Legii nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, în ansamblul său, precum și, în mod special, a dispozițiilor art. 1, art. 6 și art. 7, dar și a altor texte din lege. În acest sens, evocăm Decizia nr. 1127 din 13 septembrie 2011⁵⁸, prin care Curtea a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, în ansamblul său, precum și, în mod special, a dispozițiilor art. 1, art. 6 și art. 7 alin. 1 din Legea nr. 78/2000, statuând că reglementarea care formează obiectul excepției nu constituie o incriminare prin analogie, așa cum greșit susțin autorii acesteia, ci o legiferare a răspunderii penale printr-o normă juridică explicativă, care nu încalcă prevederile art. 23 alin. 12 din legea fundamentală și ale art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Făcând trimitere la Decizia nr. 1.455 din 4 noiembrie 2010⁵⁹, prin care a respins o excepție de neconstituționalitate a aceluiași prevederi, Curtea reamintește din nou că analogia, ca instituție juridică, se plasează în sfera aplicării legii ca argument de interpretare, și nu în cea a procesului legislativ. Folosirea acestei noțiuni pentru caracterizarea normei instituite de legiuitor conduce la o contradicție în termeni, căci analogia implică absența normei și, în consecință, libertatea recunoscută unei autorități publice - în mod excepțional și nu în materie penală - de a stabili ea însăși regula după care urmează să rezolve un caz, luând ca model o altă soluție pronunțată într-un alt cadru reglementat. Or, dispoziția legală atacată prevede expres că infracțiunile nominalizate se pedepsesc potrivit textelor din Codul penal în care sunt incriminate⁶⁰. Cu aceeași ocazie, Curtea a mai reținut că principiul legalității incriminării și cel al legalității pedepsei impun prevederea atât a faptei, cât și a pedepsei. Din această perspectivă, analizând dispozițiile Legii nr. 78/2000, nu se poate ajunge la constatarea că legea nu ar prevedea fapta sau pedeapsa. Astfel fiind, dispozițiile criticate conțin suficiente repere pentru a se putea considera că acestea sunt "*previzibile*"⁶¹ și suficient de clare în definirea faptei și a scopului ilicit al acesteia.

De asemenea, Curtea a subliniat că principiul constituțional al egalității nu are semnificația uniformității, existând posibilitatea instituirii unor reglementări juridice diferite pentru situații care sunt diferite, în cazul în care aceasta se justifică în mod rațional și obiectiv, aceasta fiind de altfel și una din obligațiile procedurale pozitive ale statului în accepțiunea Curții europene⁶². Or, Legea nr. 78/2000 constituie o reglementare specială, derogatorie de la dreptul comun, care instituie măsuri de prevenire, descoperire și

⁵⁷Decizia Curții Constituționale nr. 2 din 15.01.2014, publicată în Monitorul Oficial, nr. 71 din 29 ianuarie 2014.

⁵⁸Publicată în Monitorul Oficial nr. 808 din 16 noiembrie 2011. În același sens este și Decizia nr. 202 din 10 februarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 188 din 17 martie 2011.

⁵⁹Publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 23 din 11 ianuarie 2011.

⁶⁰În același sens, s-a pronunțat Curtea și în alte decizii referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 6 din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, respectiv: Decizia nr. 1.007 din 7 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 547 din 06.08.2009, Decizia nr. 48 din 24 ianuarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 162 din 21 februarie 2006.

⁶¹În Decizia nr. 1455/2010, Curtea arată că previzibilitatea și predictibilitatea unei norme presupun că destinatarul acesteia are reprezentarea unei astfel de calități în virtutea căreia este obligat să își modeleze conduita. Așa fiind, faptul că prevederile legale criticate se aplică tuturor persoanelor care exercită atribuții de control, potrivit legii, are indubitabil un înțeles univoc, legiuitorul nefiind obligat, pentru a consfinți caracterul constituțional, să procedeze la o enumerare exhaustivă a acestora. În același sens, a statuat Curtea și în Decizia nr. 234, din 19 februarie 2009, publicată în Monitorul Oficial nr. 216 din 03.04.2009.

⁶²Pentru o analiză a importanței și limitelor obligațiilor pozitive ale statului în jurisprudența Curții europene a drepturilor omului, a se vedea Nathanaël Olivier Pétermann, *Les obligations positives de l'Etat dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme*, Stampfli Editions SA, Berna, 2014, p. 145-195.

sanționare a faptelor de corupție și se aplică unei categorii de persoane clar circumstanțiate de legiuitor încă din primul articol al legii. Statutul juridic diferit al acestor persoane, din perspectiva scopului urmărit de legiuitor prin dispozițiile Legii nr.78/2000, justifică stabilirea unui tratament juridic diferit. Astfel fiind, și întrucât dispozițiile legii criticate se aplică, fără privilegii sau discriminări, în toate situațiile ce implică persoane dintre cele arătate la art.1 al legii, nu se poate susține încălcarea principiului egalității în drepturi ori a principiului referitor la unicitatea, imparțialitatea și egalitatea justiției⁶³.

În legătură cu domeniul atribuțiilor de serviciu ale funcționarului și cu incidența în privința unora dintre infracțiunile de corupție și asimilate acestora, câteva aspecte de ordin constituțional, prin prisma Deciziei Curții Constituționale nr.405/2016 (raționamente aproximativ similare fiind valabile și în privința Deciziei CCR nr. 603/2015 referitoare la infracțiunea de conflict de interese), au fost punctate strălucit de către profesorul Adrian Hotca într-un recent studiu juridic, în care a surprins foarte judicios principalele direcții de interpretare⁶⁴. Astfel, autorul arată că în considerentele Deciziei nr. 405/2016, Curtea Constituțională a reținut că: „neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară – legi și ordonanțe ale Guvernului. Aceasta deoarece adoptarea unor acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară se realizează doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă. (...) ilicitul penal este cea mai gravă formă de încălcare a unor valori sociale, iar consecințele aplicării legii penale sunt dintre cele mai grave, astfel că stabilirea unor garanții împotriva arbitrariului prin reglementarea de către legiuitor a unor norme clare și predictibile este obligatorie. Comportamentul interzis trebuie impus de către legiuitor chiar prin lege (înțeleasă ca act formal adoptat de Parlament, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție, precum și ca act material, cu putere de lege, emis de Guvern, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție, respectiv ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului) neputând fi dedus, eventual, din raționamente ale judecătorului de natură să substituie normele juridice. În acest sens, instanța de contencios constituțional a reținut că, în sistemul continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept așa încât înțelesul unei norme să poată fi clarificat pe această cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor (Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 31 martie 2016, paragraful 16). (...) în prezent, orice acțiune sau inacțiune a persoanei care se circumscrie calităților cerute subiectului activ, indiferent de gravitatea faptei săvârșite, poate intra în sfera normei de incriminare. Această constatare determină Curtea să aibă rezerve în a aprecia că aceasta a fost voința legiuitorului când a incriminat fapta de abuz în serviciu. Aceasta cu atât mai mult cu cât Curtea constată că legiuitorul a identificat și reglementat la nivel legislativ extra penal pârghiile necesare înlăturării consecințelor unor fapte care, deși, potrivit reglementării actuale se pot circumscrie săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, nu prezintă gradul de intensitate necesar aplicării unei pedepse penale”. Autorul antecitat, în mod corect în opinia noastră, a concluzionat că „sub aspectul naturii juridice, deciziile de admitere, pronunțate de Curtea Constituțională, produc aceleași efecte, chiar dacă nu constată propriu-zis neconstituționalitatea unor dispoziții legale, ci numai extrag *veninul de neconstituționalitate* din prevederile suspuse controlului Curții Constituționale”.

Din punctul de vedere al efectelor juridice de natură constituțională, prof. Hotca a opinat, pe bună dreptate, că *in concreto*, orice acuzație având ca obiect o faptă, despre care se pretinde că a încălcat îndatoririle de serviciu, va putea angaja răspunderea penală a subiectului activ numai dacă nerespectarea acestor îndatoriri a avut loc prin încălcarea legii, în accepțiunea stabilită de Curtea Constituțională în cuprinsul Deciziei nr. 405/2016 (legislație primară – legi și ordonanțe simple sau de urgență). Astfel, neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a îndatoririlor de serviciu nu va putea fi reținută prin

⁶³În același sens, s-a pronunțat Curtea și în Decizia nr. 1.457, din 4 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial nr.23 din 11.01.2011; Decizia Nr.361 din 24 aprilie 2012, publicată în Monitorul Oficial nr.371 din 31.05.2012.

⁶⁴A se vedea, Mihai Adrian Hotca – Abuzul în serviciu după publicarea în Monitorul Oficial a Deciziei Curții Constituționale nr. 405/2016, pe <https://juridice.ro/essentials/834/abuzul-in-serviciu-dupa-publicarea-in-monitorul-oficial-a-deciziei-curtii-constituționale-nr-4052016>, consultat la 10 aprilie 2017.

raportare la mențiuni sau obligații regăsite în hotărâri ale Guvernului, ordine ale miniștrilor, regulamente de organizare și funcționare interne, coduri deontologice, proceduri interne, norme metodologice, fișe de post etc. Această soluție se impune având în vedere faptul că, prin Decizia nr. 405/2016, Curtea Constituțională a constatat că sintagma „*îndeplinește în mod defectuos*” din cuprinsul dispozițiilor art. 246 din Codul penal anterior și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal în vigoare nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea atribuției de serviciu se realizează „*prin încălcarea legii*”.

Observațiile profesorului Hotcă au o acuratețe indiscutabilă și, totodată, au un important rol în interpretarea corectă a normei incriminatoare prin prisma deciziei instanței constituționale, urmându-se două linii esențiale de interpretare: la nivel de construcție a normelor penale, principiul legalității incriminării și legalității pedepsei (care în plan constituțional sunt privite împreună) este consacrat de art.23 alin.12 și art.73 alin.3 lit.h) din Constituția României și acestea două impun un anumit mod strict de elaborare a normelor juridice penale incriminatoare, inclusiv sub aspectul pedepselor prevăzute de lege. Astfel, constituantul a stabilit că numai prin lege organică se reglementează infracțiunile, pedepsele și regimul de executare al acestora, respectiv că nicio pedeapsă nu poate fi stabilită și aplicată decât în condițiile și în temeiul legii. Ca atare, toate elementele constitutive ale unei infracțiuni trebuie să se regăsească într-un act normativ cu putere de lege organică, iar instanța de judecată, pentru a pronunța o hotărâre de condamnare și a aplica o pedeapsă, trebuie să circumscrie exclusiv tipicității legii penale (în sensul său mai larg creionat de această decizie a instanței constituționale) starea de fapt, deci să identifice într-o lege (lege ca act juridic al Parlamentului ori ordonanță simplă a Guvernului sau ordonanță de urgență, ambele adoptate prin delegare legislativă, potrivit art.115 din Constituție) textul incriminator complet, de la reglementarea cadru și până la ultimul detaliu normativ. În absența acestui raționament explicativ al Curții Constituționale, există o inadmisibilă deschidere spre arbitrar, la îndemâna judecătorului, ceea ce ar conduce la o interferență a judecătorului cu atribuțiile legislative, adică ar conferi în mod neconstituțional instanței de judecată și rol normativ, ceea ce încalcă principiul separației puterilor în stat consacrat de art.1 alin. 4 din Constituție. Mai precis, pentru un complet de judecată nerespectarea unor reguli din regulamentul de ordine interioară ar constitui infracțiune, în timp ce pentru alt complet de judecată încălcarea aceluiași regulament ar avea natura juridică a unei abateri disciplinare, cea de-a doua soluție fiind cea corectă, ca limită maximă a răspunderii juridice care ar putea fi angajată.

III. Concluzii privind normele incriminatoare analizate. Odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, legiuitorul a recunoscut expres, pentru prima dată în conținutul Codului penal, categoria infracțiunilor de corupție, care primesc o denumire proprie, și după cum s-a spus subliniază faptul că legiuitorul afirmă și recunoaște în mod simbolic că fenomenul corupției este una din problemele centrale ale societății românești.

Așa cum am arătat anterior, urmând logica majorității codurilor penale europene, legiuitorul a decis să consacre expres în noul Cod penal un capitol distinct (Capitolul I) infracțiunilor de corupție, acestea fiind astfel evidențiate ca fiind cele mai importante infracțiuni din Titlul V al Codului. Elementele de noutate sunt, în parte de sistematizare, iar altele de schimbare a abordării protejării valorilor sociale specifice acestor norme de incriminare.

Prin această abordare, au fost simplificate și corelate mult mai bine dispozițiile în discuție existente în Codul penal anterior și în Legea specială nr. 78/2000, răspunzând totodată cerințelor de claritate și previzibilitate a legii penale, potrivit jurisprudenței europene și constituționale în materie.

BIBLIOGRAFIE:

V. Dobrinoiu, M. Gorunescu, M. A Hotca ș.a., *Noul Cod penal comentat. Partea Generală*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014.

V. Dobrinoiu, M. Gorunescu, M. A Hotca ș.a., *Noul Cod penal comentat. Partea Specială*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2014.

Gina Negruț, *Măsura confiscării în cazul infracțiunilor de corupție*, Editura Universul juridic, București, 2014.

Dorin Ciucan, *Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție. Comentarii și jurisprudență*, Ediția a 2-a, revăzută și adăugită, Editura Universul juridic, București, 2015.

S. Bogdan, D.A. Doris, G. Zlati, *Noul Cod penal. Partea specială. Analize, explicații, comentarii.*, Editura Universul Juridic, București, 2014.

A. Boroi, M. Gorunescu, I. A. Barbu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ediția a 5-a, rev., Editura C.H. Beck, București, 2011.

Șt. Deaconu, *Drept constituțional*, Edit. C.H. Beck București, 2013;

Șt. Deaconu, *Instituții politice*, Editura C.H. Beck, București, 2015;

I.Muraru, E.S.Tănăsescu, *Constituția României, Comentariu pe articole*, Edit. Hamangiu, București 2008;

I.Muraru, N.M. Vlădoiu, A.Muraru, S.G. Barbu, *Contencios constituțional*, Editura Hamangiu, București 2009;

T.Toader, M.Safta, *Constituția României. Decizii ale Curtii Constituționale, hotărâri C.E.D.O., decizii C.J.U.E., legislație conexă*, Edit. Hamangiu, București 2015

Nathanaël Olivier Pétermann, *Les obligations positives de l'Etat dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme*, Stampfli Editions SA, Berna, 2014.

C. Duvac, *Conceptul de funcționar public în lumina noului Cod penal*, în revista Dreptul nr. 1/2011.

www.ccr.ro (Curtea Constituțională a României).

www.scj.ro (Înalta Curte de Casație și Justiție).